

KONSULTASJONER MELLOM STATEN OG KOMMUNESEKTOREN**MATERIALET FRA
2. KONSULTASJONSMØTE
24. april 2012****Innhold**

1	Det 2. konsultasjonsmøtet	3
2	Den økonomiske situasjonen i kommunesektoren og KS' forventninger til kommuneopplegget for 2013	4
2.1	TBU-situasjonsforståelse.....	4
2.2	Innspill fra KS til det økonomiske opplegget for 2013	5
3	Innspill fra KS om kvalitet i kommunal tjenesteyting	6
4	Kommunesektorens oppgaver og tjenester	8
4.1	Helse- og omsorgsdepartementet.....	8
4.2	Kunnskapsdepartementet.....	11
4.3	Arbeidsdepartementet	13
4.4	Kommunal- og regionaldepartementet	15
4.5	Olje- og energidepartementet	17
5	Kostnadsberegninger	18
5.1	Kunnskapsdepartementet.....	18
6	Evalueringsprosjektet.....	19
7	Orienteringssaker	20
7.1	Helse- og omsorgsdepartementet.....	20
7.2	Kommunal- og regionaldepartementet	22
7.3	Arbeidsdepartementet	24
7.4	Kulturdepartementet	25

7.5	Samferdselsdepartementet	26
7.6	Miljøverndepartementet.....	26
8	Bilaterale avtaler – Status for reforhandling mv.	27
8.1	Arbeidsdepartementet	27
8.2	Helse- og omsorgsdepartementet.....	27

Vedlegg:

- a) Notat fra administrativ arbeidsgruppe om effekten av kontantstøtteomleggingen på behovet for barnehageplasser
- b) Oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler per april 2012
- c) Oversikt over kostnadsberegningssaker konsultasjonsåret 2012
- d) Oversikt over løpende saker konsultasjonsåret 2012

1 Det 2. konsultasjonsmøtet

Tema og forberedelser

Hovedtema for det 2. konsultasjonsmøtet er reformer og utbygging av det kommunale tjenestetilbudet. Møtet gir dermed departementene anledning til å konsultere og informere KS om aktuelle saker. KS gis anledning til å komme med synspunkter, merknader eller innspill til enkeltsakene og til arbeidet med det samlede økonomiske opplegget for kommunesektoren kommende budsjettår. Enkeltsaker vil kunne bli omtalt i kommuneproposisjonen for 2013 og i statsbudsjettet for 2013. Det er også aktuelt å omtale saker som skal fremmes i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2012 (RNB).

Departementene og KS har anledning til å drøfte saker i bilaterale møter. Problemstillinger og konklusjoner fra slike prosesser kan likevel tas opp på det 2. konsultasjonsmøtet. Det er et mål å løfte fram de viktigste sakene til behandling. Konsultasjonsmøtet er forberedt av et sekretariat sammensatt av KS og departementene.

Dokumentets innhold

Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) gir en beskrivelse av den økonomiske situasjonen i kommunesektoren i sin vårrapport av april 2012. Utvalgets situasjonsforståelse er gjengitt i kapittel 2 som en innledning til innspill fra KS til kommuneopplegget for 2013.

Kapittel 3 omhandler innspill fra KS om kvalitet i kommunal tjenesteyting.

I kapittel 4 framgår saker som partene har ønsket muligheten til å drøfte eller knytte kommentarer til på møtet. Sakene er sortert etter ansvarlig fagdepartement.

I kapittel 5 omtales aktuelle kostnadsberegningssaker. Det er ikke meldt opp nye saker til møtet. En oversikt over pågående kostnadsberegningssamarbeid er gitt i vedlegg c.

Kapittel 6 omhandler evaluering av bilateral møterekke, som ble innført som en prøveordning i 2011. Det foreslås at ordningen prøves ut ett år til før det tas endelig stilling til om det 3. konsultasjonsmøtet skal erstattes av en bilateral møterekke på permanent basis.

Kapittel 7 omtaler saker som det i utgangspunktet ikke er lagt opp til å drøfte på møtet, men som departementene og KS har ønsket informasjon om i dokumentet.

I kapittel 8 omtales status for prosesser knyttet til reforhandling og forslag om nye avtaler. En oversikt over alle bilaterale avtaler ligger som vedlegg b.

Les mer om konsultasjonsordningen på Kommunal- og regionaldepartementets hjemmesider på regjeringen.no og ks.no.

2 Den økonomiske situasjonen i kommunesektoren og KS' forventninger til kommuneopplegget for 2013

Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har lagt fram sin forståelse av den økonomiske situasjonen i kommunesektoren i rapport av april 2012. Omtalen er gjengitt i kapittel 2.1 nedenfor.

KS sitt innspill til regjeringens videre arbeid med det økonomiske opplegget for kommunesektoren 2013 er innarbeidet i kapittel 2.2. Regjeringen har merket seg innspillet.

2.1 TBUs situasjonsforståelse

Realveksten i kommunesektorens inntekter ble 2,4 prosent i 2011, mens veksten i de frie inntektene ble 1,1 prosent. Både veksten i samlede og frie inntekter ble høyere enn anslått i budsjettopplegget for 2011, noe som først og fremst har sammenheng med god skatteinngang. Veksten i samlede inntekter i 2011 ble om lag som i 2010, mens veksten i frie inntekter ble lavere i 2011 enn i 2010.

Aktivitetsveksten er vesentlig redusert de to siste årene, og for 2011 anslås veksten til 0,7 prosent. Den lave aktivitetsveksten har sammenheng med lavere vekst i sysselsetting og nedgang i investeringene.

Utvalget betrakter netto driftsresultat som hovedindiaktoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. I 2011 utgjorde netto driftsresultat i kommunesektoren som helhet 2,5 prosent av inntektene. I kommunene kom netto driftsresultat på om lag samme nivå i 2011 som i 2010, men betydelig reduksjon i gevinster på finansielle plasseringer indikerer at den underliggende balansen likevel er noe styrket. Fylkeskommunene fikk, fra et høyt nivå, en betydelig nedgang i netto driftsresultat i 2011. Det er på nåværende tidspunkt vanskelig å vurdere hva som er et rimelig nivå på netto driftsresultat i fylkeskommunene etter forvaltningsreformen.

Gjeldsnivået i kommunesektoren har økt kraftig de senere årene. Den viktigste årsaken til denne utviklingen er et høyt investeringsnivå og lånefinansiering knyttet til dette. Et lavt rentenivå gjør gjelden lettere å bære, men gjeldsoppbyggingen gjør samtidig kommunesektorens økonomi mer sårbar for framtidige renteøkninger.

Utbyggingen av barnehagesektoren fortsatte i 2011 og holder tritt med økningen i antall barn i barnehagealder. I tillegg var det en viss økning i dekningsgraden for de yngste barna. I grunnskolen økte dekningsgraden i SFO og det er stadig flere elever som mottar spesialundervisning. Innen pleie og omsorg økte antall utførte

årsverk med nærmere 3000 i 2011 og det blir stadig flere yngre brukere. Andelen yngre brukere i hjemmetjenesten var nærmere 43 prosent i 2011. Videre synes institusjonstilbudet å bli kvalitativt bedre ved at det utføres flere legeårsverk og fysioterapiårsverk per beboer. I barnevernet har antall undersøkelser og barn med barnevernstiltak økt, samtidig som kapasiteten i sektoren er bygget ut. Innenfor videregående opplæring ble det flere elever og lærlinger.

Regjeringens budsjettforslag for 2012 la opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 5 mrd. kroner og en reell vekst i de frie inntektene på $3\frac{3}{4}$ mrd. kroner sett i forhold til anslag på inntekter i 2011 i Revidert nasjonalbudsjett 2011. I forhold til inntektsanslaget for 2011 i Nasjonalbudsjettet 2012 er veksten i de samlede inntekter i 2012 anslått til 4 mrd. kroner eller 1 prosent. Budsjettopplegget for 2012 la følgelig opp til en lavere inntektsvekst enn i 2011.

Etter framleggelsen av nasjonalbudsjettet er inntektsveksten for 2011 oppjustert med 2,6 mrd. kroner, blant annet som følge av høyere skatteinngang enn anslått. Dette vil også kunne påvirke kommunesektorens skatteinntekter i 2012, slik at disse kan bli høyere enn anslått i Nasjonalbudsjettet 2012. Utviklingen i skatteinntektene i 2012 vil imidlertid bli påvirket av en rekke usikre forhold knyttet til utviklingen i norsk og internasjonal økonomi. Nye anslag for utviklingen i kommunesektorens inntekter i 2012 vil bli lagt fram i Revidert nasjonalbudsjett 2012.

Den demografiske utviklingen med flere barn i barnehagealder og flere eldre trekker isolert sett i retning av økte utgifter i kommunesektoren. Noen av merutgiftene knyttet til demografi vil dekkes av gebyrer og øremerkede tilskudd. De øvrige merutgifter knyttet til demografi, økte pensjonskostnader og en særlig satsing på fylkesveger er av om lag samme størrelsesorden som den vekst i frie inntekter det legges opp til i budsjettopplegget for 2012. Effektivisering av tjenesteproduksjonen vil være nødvendig for å øke tjenestetilbudet ut over det som følger av den demografiske utviklingen.

2.2 Innspill fra KS til det økonomiske opplegget for 2013

KS viser til sitt innspill til konsultasjonsmøtet 6. mars 2012 der følgende tre punkter ble fremhevet som viktig å ta hensyn til når kommunerammene for 2013 blir fastsatt:

- Kostnadene knyttet til forventet befolkningsvekst og endringer befolknings sammensetningen
- Reell vekst i pensjonskostnadene for kommunesektoren
- Reell og forventet underliggende utgiftsvekst som følge av vekst i antall tjenestemottakere innen ressurskrevende pleie- og omsorgstjenester, BPA-ordningen, barnevernet og spesialundervisning.

Demografikostnadene for 2013 er av TBU anslått til 3,5 mrd. kroner, og av KS – basert på en korrigert versjon av TBUs metode – til 3,8 mrd. kroner. Sammen med kostnadene knyttet til underliggende vekst i antall tjenestemottakere innen ressurskrevende pleie- og omsorgstjenester, BPA-ordningen, barnevernet og spesialundervisning kan dette gi økte kostnader på over 4 mrd. kroner for 2013. En økning i pensjonskostnader utover lønnsveksten kommer ev. på toppen av dette. Dersom kommunesektoren samtidig skal øke vedlikeholdsinnsatsen for bygninger og veianlegg og styrke netto driftsresultatet for sektoren – som alle ligger på et for lavt nivå – tilsier dette et betydelig behov for økte inntekter for sektoren.

I tillegg vil KS understreke behovet for økt styrking av midler til kollektivtilbudet allerede i 2013. Fylkeskommunenes kostnader til drift av økt med 85 pst. i perioden 2004-2012 (Asplan 2012) mens frie inntekter og statlige tiltak har økt med 44 pst. i samme periode. Dette tilsvarer et beløp på ca. 1,5 mrd kroner. Tas befolkningsveksten med i betraktning viser gapet mellom inntekter og utgifter at kollektivtrafikken er på defensiven.

3 Innspill fra KS om kvalitet i kommunal tjenesteyting

Det er et betydelig fokus på at kommunesektoren skal styrke ulike deler av sin tjenesteproduksjon gjennom flere ansatte i forhold til antall brukere på de ulike områdene. Det kan synes som at både staten gjennom departementer og underliggende etater, samt fagorganisasjoner, brukerorganisasjoner og lokale/regionale politikere, retter oppmerksomheten mot kun én sentral innsatsfaktor i tjenesteytingen – antall ansatte – når man skal måle kvalitet i hvert enkelt område. Det er også en tendens til at dette forholdstallet diskuteres snevert område for område, uten å se de ulike tjenestene og behovene i sammenheng. I verste fall kan vi ende opp med en kommunesektor der innholdet og kvaliteten i tjenestetilbudet blir mindre viktig enn oppfyllelse av statlige bemanningsnormer. I så fall undergraves sektorens viktige samfunnsøkonomiske funksjon - som er å sikre at tilgjengelige ressurser brukes på en måte som er best mulig tilpasset lokale forutsetninger og lokale behov.

KS viser til noen eksempler på dette de siste årene:

- Regjeringen har valgt å styre en ressursøkning til det kommunale barnevernet mot saksbehandlerstillinger, og ekskludert stillinger til forebyggende barnevern utenfor selve barnevernsapparatet (for eksempel skolehelsetjeneste) til denne økningen.
- Barnehagelovutvalget (Øie-utvalget) har nylig lagt fram et forslag om bindende normer for minimumsbemanning i barnehagene, ut fra en argumentasjon om at dette vil øke kvaliteten.
- Innenfor skolesektoren vurderer Regjeringen nå en lovfesting av minimumskrav til forholdstallet mellom lærere og elever på skolenivå eller kommunenivå, også ut fra en argumentasjon om at dette vil sikre økt kvalitet.

Det er også klare eksempler på at staten bidrar til økt forventningspress om flere ansatte i ulike kommunale sektorer, uten at dette er finansiert. I Helsetilsynets tilsynsmelding 2011 sies det for eksempel:

- «Ny folkehelselov skal bidra til at kommunane i mykje større grad skal tenkje «helse i alt dei gjer». Det vil seie at dei førebyggjande helsetenestene som helsestasjonen representerer, må styrkjast». Tilsynet sier vidare:
- «Ein må etablere ordningar som avdekkjer, rettar opp og førebyggjer avvik frå faglege krav til helsestasjonsverksemda».

Slike faglige krav er gitt i veiledere og retningslinjer fra Helsedirektoratet, for eksempel i form av tallfestede krav til antall helsestasjonskontroller, legebek og hjemmebesøk for samtlige barn.. Gjennom Helsetilsynets praksis, og Helsedirektoratets forståelse av hvor bindende slike faglige krav er, jfr. forslag til «Retningslinjer for retningslinjer», vil dette bli oppfattet som bindende for kommunenes ressursbruk og prioriteringer uten at det er tatt høyde for dette ved fastsettelse av kommunenes frie inntektsrammer

KS mener at det er behov for at staten og kommunesektoren drøfter og avklarer hvordan kvalitet i kommunesektoren skal måles, og da spesielt om at kvalitet heller bør måles i form av resultater framfor fokus på innsatsfaktorene i tjenestene. Eksempelene overfor viser at alternativet fort kan bli forsterket oppmerksomhet mot forslag som binder det kommunale handlingsrommet sektor for sektor, og som samlet sett svekker mulighetene til å utvikle innovative nye løsninger, tatt i betraktning de store finansierings- og rekrutteringsutfordringer som kommunesektoren uansett står overfor på kortere og lengre sikt.

I den grad en ønsker å fokusere på bruken av ressurser i kommunesektoren og hva som bygger kvalitet, framfor resultatene for brukerne av tjenestene, bør oppmerksomheten rettes mot hvordan en kan bidra til en mer effektiv bruk av ressursene. Det kan eksempelvis skje ved bedre samordning av IKT-utviklingen i offentlig sektor og frihet til nyskaping og stimulering av innovasjon i tjenestetilbudet og i produksjonen av tjenestene.

Bedre kvalitet kan også oppnås gjennom forenklingstiltak som bidrar til at større del av ressursene kan settes av til selve tjenesteoppgaven og mindre til unødvendig byråkrati. Det kan for eksempel skje ved bedre samordning av statlige styringssignaler. KS vil derfor foreslå at staten og KS/kommunesektoren gjennomfører en gjennomgang av lover, forskrifter og nasjonale veiledere for å komme fram til forslag til forenkling som kan bidra til mer effektiv bruk av ressurser og bedrer kvaliteten i tjenestene. Tilsvarende arbeid er gjennomført i Danmark.

KS-innspill slutt

4 Kommunesektorens oppgaver og tjenester

Kapittelet omtaler enkeltsaker fra departementene. Når merknader og innspill fra KS står ukommentert, har staten merket seg synspunktene fra KS.

4.1 Helse- og omsorgsdepartementet

Samhandlingsreformen

Med samhandlingsreformen legger regjeringen til rette for et bærekraftig, helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud av god kvalitet, med høy pasientsikkerhet og tilpasset den enkelte bruker. Økonomiske virkemidler understøtter målene om bedre arbeidsfordeling, gode pasientforløp og kvalitativt gode og kostnadseffektive løsninger. Departementet har inntrykk av at kommunene er positive til reformen.

Forskningsrådet fikk høsten 2011 i oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet å gjennomføre en forskningsbasert evaluering av samhandlingsreformen. Formålet er å innhente kunnskap for vurdering av måloppnåelse både løpende i gjennomføringsperioden (2012-2015) og samlet ved utgangen av perioden. Evalueringen skal inneholde prosjekter som både er prosess- og resultatorientert, med vekt på samhandlingsreformens hovedmål og virkemidler.

I tillegg er Helsedirektoratet, i samarbeid med KS, i gang med å utvikle et forvaltningssystem som skal håndtere innfasingen av de økonomiske virkemidlene, herunder tilgjengeliggjøring av data for kommunene.

I statsbudsjettet for 2012 er det overført om lag 5,6 mrd. kroner til kommunenes rammetilskudd som følge av samhandlingsreformen. KS har vært involvert i forkant av iverksettelsen gjennom kostnadsberegninger. Departementet vurderer at den forskningsmessige evalueringen og utviklingen av et forvaltningsmessig følge-med-system til sammen vil gi tilstrekkelig informasjon for å analysere utviklingen når det gjelder aktivitet og kostnader som følge av reformen

Regjeringen vil i løpet av 2012 legge fram en stortingsmelding om kvalitet og pasientsikkerhet. Meldingen skal vurdere om organisatoriske, juridiske, finansielle og styringsmessige virkemidler og rammebetingelser, støtter arbeidet med kvalitet og pasientsikkerhet i hele helse- og omsorgstjenesten. Meldingen skal også vurdere hvorvidt dagens systemer for kvalitetsutvikling og pasientsikkerhet bidrar til å nå nasjonale mål for kvalitet og pasientsikkerhet.

Hensiktsmessig bruk av IKT er en sentral forutsetning for å nå målene om en helhetlig helse- og omsorgstjeneste i tråd med samhandlingsreformen. Alle deler av tjenesten må bli enda bedre til å utveksle informasjon på en effektiv og standardisert måte. I løpet av 2012 vil regjeringen legge frem en stortingsmelding om helse- og omsorgstjenestene i en digital hverdag. Meldingen skal vise hvordan bruk av IKT kan bidra til bedre kvalitet i forebygging, behandling, rehabilitering og omsorg. Viktige tema i meldingen vil være tilgang til pasientopplysninger i

elektronisk form, elektronisk informasjonsutveksling og netjtjenester til pasient og bruker.

Det skal legges økt vekt på helsefremmende og forebyggende arbeid innenfor samhandlingsreformen. I Nasjonal helse- og omsorgsplan følger at regjeringen vil utarbeide en gjennomføringsplan for folkehelseloven.

Merknad fra KS

KS har i tidligere innspill pekt på at en avgjørende faktor for god gjennomføring av Samhandlingsreformen er at kommunene sikres en finansiering som fullt ut dekker kommunenes kostnader, både når det gjelder etableringskostnader og kostnader ved ordinær drift. Kommunene må også få dekket sine administrative kostnader knyttet til oppfølging og kontroll av medfinanseringsordningen. Noe det ikke er tatt hensyn til så langt. KS forutsetter videre at kostnader knyttet til Samhandlingsreformen vil bli etterkontrollert og etterberegnet.

KS mener at det bør skilles mellom plassene som brukes til øhjelp som en del av samhandlingsreformen, og plassene som opparbeides som en del av omsorgsplan 2015 avtale om 12 000 plasser.

KS vil understreke at elektronisk samhandling er en nøkkelfaktor i gjennomføringen av Samhandlingsreformen. Det er et sterkt behov for å få på plass en konkret plan for finansiering og etablering av nye felles IKT-løsninger så raskt som mulig. Arbeidet med utvikling av standarder og felles komponenter må styrkes, og det bør stilles sterkere krav til leverandørene om implementering av standardene. Kapasiteten hos leverandører og helseaktører er imidlertid for liten, og det er derfor avgjørende at staten går inn med finansiering av utvikling av nasjonal infrastruktur og stimulering til implementering. KS ber om at dette vurderes i forbindelse med framleggelsen av Revidert Nasjonalbudsjett 2012.

KS-merknad slutt

BPA

Helsedirektoratet har utredet kriterier for en rett til brukerstyrt personlig assistanse i tråd med Stortingets anmodningsvedtak av 17. juni 2011. Utredningen vil danne grunnlag for videre arbeid med saken. Departementet vil på ordinær måte sende ut høringsnotat med forslag til lovbestemmelser. Videre er regelverket for tilskuddsordningen revidert slik at BPA- brukere, arbeidsledere og assistenter, samt ansatte i kommunens forvaltning, kan få nødvendig og tilstrekkelig opplæring om ordningen.

Det vil være viktig at KS og kommunesektoren gir sine vurderinger av forslagene gjennom høringen. I tillegg vil oppfølgingen være tema innenfor konsultasjonsordningen.

Merknad fra KS

Regjeringen arbeider med et mulig lovforslag om en sterkere rettighetsfesting av BPA, innenfor uendrede økonomiske rammer, og Stortinget har bedt om en snarlig behandling av dette. KS er opptatt av et eventuelt forslag om sterkere rettighetsfesting av BPA må følges med en vurdering av hvilke konsekvenser det vil få for andre brukere av helsetjenester, for kommuneøkonomien og de ansattes arbeidsmiljø og rettigheter.

KS ber regjeringen klargjøre om det er aktuelt å fremme en lovproposisjon i løpet av vår eller høst 2012, og forutsetter at KS involveres i faglige konsekvensvurderinger som blir grunnlag for et eventuelt forslag.

KS-merknad slutt

Velferdsteknologi

I NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg har Hagen-utvalget lagt fram en rekke forslag med sikte på å gi helse- og omsorgstjenesten og dens brukere teknologistøtte gjennom ulike former for velferdsteknologi. Helsedirektoratet har på den bakgrunn allerede fått i oppdrag å utarbeide et faglig grunnlag for en plan for implementering av velferdsteknologi i de kommunale omsorgstjenestene som en del av Omsorgsplan 2015. Samtidig er det stilt krav om at alle sykehjem og omsorgsboliger som finansieres med tilskudd fra Husbanken skal være tilrettelagt for bruk av velferdsteknologi og smarthusløsninger.

Bruk av velferdsteknologi, og spesielt sporings- og varslingsteknologi reiser en rekke etiske og personvernmessige spørsmål, spesielt når den benyttes der det kanskje er mest bruk for den, i forhold til mennesker med demens eller alvorlig svikt i kognitive funksjoner. Det er derfor viktig at etiske og personvernmessige utfordringer tas med i vurderingen. Samtidig kan bruk av slike hjelpemidler åpenbart bidra til økt uavhengighet og bevegelsesfrihet for en del brukere. Helsedirektoratet er derfor bedt om å vurdere om det er behov for særskilt regulering av området, hvordan dagens regelverk i så fall bør endres og komme med forslag til konkrete utforming.

Merknad fra KS

Bruk av velferdsteknologi i de kommunale omsorgstjenestene kan gi både økt kvalitet på tjenestene og bidra til innovasjon og utvikling innenfor en arbeidsintensiv sektor. Velferdsteknologi vil understøtte en ny utvikling og være et av flere tiltak for å endre tjenestenes innretning med større vekt på «hjelp til selvhjelp», selvstendighet, sosial deltakelse og aktiv omsorg.

Bruk av sporings- og varslingssystemer som GPS i omsorgstjenestene kan gi personer med demens større sikkerhet og frihet til å bevege seg utenfor hjemmet. Teknologi som gir beskjed om hvor en person befinner seg gir trygghet for de pårørende samtidig som man kan unngå langvarige og kostbare søk. Kommuner som ønsker å integrere slik teknologi i tjenestene møter imidlertid et komplisert

regelverk der teknologien som hovedregel ikke kan benyttes dersom personen det gjelder ikke kan gi rettslig samtykke til bruk. Mange brukere med kognitiv svikt kan ha redusert eller manglende evne til å gi et slikt samtykke. Brukernes evne til å samtykke kan også variere over tid og ut fra dagsform.

Anvendt riktig og med minst mulig inngripen i forhold til den enkelte vil bruk av GPS i omsorgstjenestene gi personer med demens mer trygghet og øke deres bevegelsesfrihet. Kommunene vil kunne gi sine brukere kvalitativt bedre tjenester og kanalisere ressursene der det trengs mest.

KS ber regjeringen raskt fremme forslag til lovendringer på området slik at denne type teknologi også kan komme personer med demens til gode. KS ber regjeringen se hen til hvordan lovregulering for bruk av velferdsteknologi er løst i Danmark.

KS-merknad slutt

4.2 Kunnskapsdepartementet

Lovproposisjon med forslag om endringer i opplæringsloven

Kunnskapsdepartementet la 13. april 2012 fram Prop. 84 L (2011–2012) Endringer i opplæringslova og privatskolelova (undervisningskompetanse m.m.). Det foreslås her bestemmelser om krav om relevant kompetanse i undervisningsfag. Videre foreslås det bestemmelser om mulighet til å ansette på vilkår. Det foreslås bestemmelser om innføringstilbud for nyankomne minoritetsspråklige elever. Det foreslås også innført en bestemmelse om opplæring med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). I tillegg er det forslag om en bestemmelse som åpner for godkjenning og driftsendringer etter privatskoleloven for skoler som tilbyr opplæring i små og verneverdige håndverksfag.

KS-innspill

Private barnehager

KS mener at utvikling av gode barnehager best skjer gjennom lokal handlefrihet. KS viser spesielt til unntaket fra dagens lovverk som gir private barnehager mulighet til å ta opp barn etter egne vedtekter uten å måtte ta hensyn lovens bestemmelser om rett til plass. KS får tilbakemeldinger fra sine medlemmer om at denne bestemmelsen i loven er med på å undergrave muligheten for gode lokale prioriteringer tilpasset behovet i hver enkelt kommune. De bilaterale avtalene som staten og KS inngår via konsultasjonsordningen har som hensikt å utvikle gode kommunale tjenestetilbud uten bruk av sterke statlige styringsvirkemidler. KS viser til den bilaterale kvalitetsavtalen som ble inngått mellom Kunnskapsdepartementet og KS i 2011. KS håper at partene, i den bilaterale dialogen knyttet til denne avtalen, kan drøfte andre mekanismer som både sikrer et barnehagetilbud med god kvalitet og variasjon – med private og kommunale

barnehager – og som samtidig gir kommunene en reell lokal styringsmulighet på barnehageområdet.

KS-innspill slutt

Svarmerknad Kunnskapsdepartementet:

Barnehagene definerer sin opptakskrets i barnehagens vedtekter, jf. barnehageloven § 7. Kunnskapsdepartementet vurderte barnehagenes frihet til å definere egen opptakskrets i forbindelse med innføringen av rett til plass i barnehage, jf. Ot.prp. nr. 52 (2007-2008). I Ot.prp. nr. 52 (2007-2008) uttalte departementet blant annet:

”Formålet med samordnet opptaksprosess er å sikre et godt og rettferdig opptakssystem som ivaretar hensynet til mangfold og lokal tilpasning.

Kommunene har i dag gjennomgående gode rutiner for å samordne opptak i kommunen. I tråd med kommunal frihet bør kommunene selv ha ansvaret for å samordne opptaket i kommunen på best mulig måte.

Ikke-kommunale barnehager har plikt til å delta i samordningen. Videre er kommunen avhengig av de ikke-kommunale barnehagene for å oppfylle retten til barnehageplass og for å kunne gi et tilbud i samsvar med brukernes ønsker og behov. Å gi et barnehagetilbud i samsvar med brukerens ønsker og behov, er et felles ønske for de ikke-kommunale og kommunale barnehagene. Departementet mener at dagens samordnede opptaksprosess bidrar til å tjene søkerne på best mulig måte.

Barnehagens vedtekter definerer barnehagens opptakskrets. Det er viktig at den enkelte barnehage får gi prioritet til barn i egen opptakskrets. Ved samordnet opptak skal det tas hensyn til dette.

Departement ønsker ikke å gjøre endringer i en opptaksprosess som fungerer godt og har tro på at kommunene og de ikke-kommunale barnehagene sammen vil finne løsninger som gjør det mulig å oppfylle retten til barnehageplass og gi søkerne et tilbud i samsvar med deres ønsker og behov.”

Spørsmålet om barnehagenes frihet til å definere egen opptakskrets har vært behandlet av Barnehagelovutvalget (NOU 2012:1 Til barnas beste). Et flertall av Barnehagelovutvalget foreslår at de private barnehagers rett til å bestemme sin opptakskrets videreføres. Begrunnelsen til dette er at den friheten barnehageeier er gitt til selv å bestemme dette har stor betydning for den innsats private barnehager har lagt ned i barnehageutbyggingen gjennom årene. Et mindretall i utvalget har med noe ulik begrunnelse funnet at retten barnehageeier i dag er gitt til å bestemme opptakskrets bør innskrenkes. Barnehagelovutvalgets rapport er nå på høring. KD vil deretter vurdere forslagene fra utvalget, bl.a. om private barnehagers rett til å definere egen opptakskrets.

Svarmerknad Kunnskapsdepartementet slutt

KS-innspill

Realkompetansevurdering og lærlingetilskudd

Kvalifisering av egne medarbeidere til fagbrev eller høyere utdanning er en viktig strategi for å utvikle og beholde kompetent arbeidskraft i mange kommuner. Det er også satt i gang forsøk med kvalifisering av voksne utenfor arbeidslivet til fagbrev, hvor NAVs virkemiddelapparat er en viktig brikke. Andelen uten formell utdanning er relativt høy på landsbasis i noen sektorer, samtidig som det er til dels store variasjoner mellom landsdeler, regioner og kommuner. KS understreker at det er avgjørende at rammevilkårene for kvalifisering av voksne til ulike utdanningsnivå er gode for å sikre kvalifisert arbeidskraft framover. KS mener det er behov for raskere tempo og mer enhetlig praksis på realkompetansevurdering for inntak og avkorting til utdanning på ulike nivå. For å nå målet om 1 lærling pr 1 000 innbyggere er KS sterkt opptatt av å motivere sine medlemmer til å tilby lærlingekontrakter, ikke minst i lys av behovet for å rekruttere flere helsefagarbeidere i framtiden. Kommunesektoren er en stor praksisarena for profesjonsstudier, og det er behov for at flere studenter har mer praksis i kommunesektoren. Behovet for flere læreplasser i sektoren er også økende. For å sikre økt omfang og kvalitet på praksis- og læreplasser er det nødvendig å sikre gode økonomiske rammebetingelser. KS mener innretning på lærlingetilskudd og finansiering av praksisstudier må gjennomgå og forbedres, primært i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, senest i forbindelse med fremleggelse av statsbudsjettet for 2013.

KS-innspill slutt

Svarmerknad Kunnskapsdepartementet:

KD har i tildelingsbrevet til Utdanningsdirektoratet for 2012 varslet at Udir vil motta et oppdragsbrev vedr. igangsetting av et arbeid for å utvikle nasjonale retningslinjer for dokumentasjon, vurdering og verdsetting av realkompetanse på vgo-nivå. KD tar sikte på å sende dette oppdragsbrevet til Udir i løpet av våren.

Svarmerknad Kunnskapsdepartementet slutt

4.3 Arbeidsdepartementet

Jobbstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne

Jobbstrategien ble lagt frem høsten 2011 i forbindelse med statsbudsjettet for 2012. Strategien retter seg mot unge under 30 år med nedsatt funksjonsevne som trenger bistand for å komme i jobb. I Jobbstrategien pekes det på fire barrierer knyttet til ansettelse av personer med nedsatt funksjonsevne: en diskrimineringsbarriere, en kostnadsbarriere, en produktivitetsbarriere og en informasjons- og holdningsbarriere. Gjennom jobbstrategien stiller regjeringen virkemidler til rådighet for å redusere barrierer som kan gjøre det vanskelig å

ansette personer med nedsatt funksjonsevne. Personer med nedsatt funksjonsevne er en sammensatt gruppe med ulike utfordringer på arbeidsmarkedet. Derfor er det både behov for spesielle ordninger og virkemidler som er individuelt tilpasset, og mer helhetlige løsninger. Det vises til møte mellom KS og Arbeidsdepartementet på administrativt nivå 8. februar 2012, der Jobbstrategien for personer med nedsatt funksjonsevne var tema.

Kommunenes bruk av arbeids- og aktivitetsplikt for tildeling av økonomisk sosialhjelp

Regjeringens innsats for å få flere i arbeid og færre på stønad er basert på et bredt spekter av virkemidler, både på individ- og systemnivå. For personer vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne er det parallelt med etablering av NAV-kontor tatt i bruk arbeidsevnevurderinger og kvalifiseringsprogram for å styrke deres muligheter i arbeidsmarkedet. For personer som av ulike grunner ikke får tilbud om et arbeidsrettet kvalifiseringsprogram, vil det for en del kunne stilles vilkår om ulike former for aktivitet eller arbeid for å kunne motta økonomisk stønad.

Arbeidsdepartementet ønsker å fokusere på kommunenes bruk av arbeid/aktivitet som vilkår for stønad. Arbeids- og velferdsdirektoratet vil i løpet av 2012 ferdigstille veiledningsmaterieill til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen og vil gi kommunene/NAV-kontorene opplæring i bruk av lov, forskrifter og retningslinjer. Opplæringen vil omfatte bruk av arbeidsrettede vilkår i det sosiale arbeidet i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Arbeidsdepartementet ønsker å gjennomføre en kartlegging av NAV-kontorenes vilkårsbruk i tilknytning til direktoratets opplæringstiltak. Kartleggingen vil omfatte oppfølging, vilkårsbrudd, bruken av sanksjoner og resultater av arbeids- og aktivitetsrettede vilkår for stønad til livsopphold.

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet er et svært viktig tiltak i regjeringens innsats mot fattigdom som retter seg mot langtidsmottakere av sosialhjelp og andre som står langt fra arbeidsmarkedet. Det generelle inntrykket fra prosessevalueringen som forelå sommeren 2011, er at programmet har blitt iverksatt som planlagt, og at rekruttering, utvelgelse av deltakere, oppfølging og tiltaksbruk i hovedsak skjer i samsvar med forutsetninger lagt til grunn for programmet. Det framgår også at målet om arbeid har blitt mer framtrødende over tid. Dette inntrykket forsterkes i en rapport for 3. tertial 2011 fra Arbeids- og velferdsdirektorat til Arbeidsdepartementet hvor det rapporteres om mye godt arbeid med programmet. En bekymring som samtidig nevnes i rapporten er knyttet til enkelte kommuner som gir signaler om å begrense inntaket av nye deltakere på grunn av personellmangel, økonomi eller fordi antall deltakere er nådd (basert på tildelt ramme i tabell C i inntektssystemet til kommunene).

Kvalifiseringsprogrammet er en lovpålagt oppgave for kommunene. Alle som fyller vilkårene i loven skal få tilbud om program. Bevilgningen til dekning av kommunale merkostnader knyttet til programmet er fra 2011 innlemmet i rammetilskuddet til kommunene. Den enkelte kommune har, som for andre lovpålagte oppgaver, et ansvar for å sørge for at det er tilstrekkelig ressurser til programmet for å ivareta lovens krav.

4.4 Kommunal- og regionaldepartementet

Innspill fra KS

Behov for boliganskaffelse til raskere bosetting av flyktninger

Behovet for bosetting i 2012 har økt, samtidig som at forventet behov for 2013 ser ut for å bli høyere enn tidligere år. KS og IMDi vil i mai gå ut med ekstraanmodning for 2012 samtidig som anmodningene for 2013 sendes ut.

Flere kommuner har sagt ja til et lavere antall for 2012 blant annet pga stor tilstrømming av familiegjenforente som medfører økt press på et allerede presset boligmarked. Mange kommuner er positive til å øke bosettingen, men viser til at det er behov for bedre rammer fra Husbanken. Dette gjelder spesielt boligtilskuddet til kjøp og bygging av boliger. Erfaringer fra bosettingen av enslige mindreårige i 2009/10 ved å øke boligtilskuddets andel ut over 30 prosent bidro til at antall bosatte ble flerdoblet. Mange kommuner tok i bruk tilskuddsordningen for å skaffe boliger til bofellesskap.

UDI har vinteren 2011-12 intensivert sitt arbeid, noe som har medført rask saksbehandling, slik at ca 2 400 personer med oppholdstillatelse venter på bosetting. Det er derfor det nødvendig å øke bosettingstakten fra kommunenes side. En økning av boligtilskuddet fra 30 pst. til 40 pst. ved kjøp eller bygging av boliger til bosetting av flyktninger vil kunne bidra til en raskere bosetting.

KS-innspill slutt

Svarmerknad fra Kommunal- og regionaldepartementet

KRD har merket seg innspillet fra KS. En av de prioriterte gruppene innenfor tilskuddet er flyktninger, og særlig enslige mindreårige. I 2011 ble det gitt tilsagn til 1001 boliger, der 342 av boenhetene er tiltenkt flyktninger. KRD vil understreke at dagens tilskuddsutmåling er fleksibel, og varierer fra prosjekt til prosjekt avhengig av blant annet økonomien i prosjektet og hvorvidt beboerne har behov for oppfølging eller ei. Normalt sett skal utmålingen være i gjennomsnitt 20 prosent, men kan i enkelte tilfeller økes inntil 40 prosent.

KRD vil også minne om at tilskuddet er ett av flere virkemidler som kommunene har i sitt boligsosiale arbeid. Mange kommuner benytter det private leiemarkedet aktivt når de skal bosette flyktninger. I tillegg har enkelte kommuner igangsatt egne prosjekter for å hjelpe flyktninger i kommunal utleiebolig over i eiermarkedet. Slik kan flere flyktninger få en mer selvstendig bosituasjon,

samtidig som gjennomstrømningen i den kommunale boligmassen øker og presset på flere boliger dempes.

Svarmerknad fra Kommunal- og regionaldepartementet slutt

KS-innspill

Ressurskrevende tjenester

Kostnader til helse- og sosialtjenester for barn og unge med barnevernvedtak er ikke omfattet av finansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. Det virker liten hensiktsmessig at det skal være ulike ordninger for betaling, avhengig av om barnevernet er involvert i en sak eller ikke. KS ber derfor om at ordningen for ressurskrevende tjenester utvides til også å gjelde barn og unge i barnevernet. KS ber også om at brukere som omfattes av ordningen ved fylte 67 år, også inkluderes etter fylte 67.

KS-innspill slutt

Svarmerknad fra Kommunal- og regionaldepartementet:

Forutsetningen for at kommunene skal få tilskudd fra toppfinansieringsordningen for ressurskrevende helse- og sosialtjenester er bl.a. at det må foreligge enkeltvedtak om tjenester etter Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Barn som er under omsorg av barnevernet er omfattet av toppfinansieringsordningen, gitt at det foreligger et enkeltvedtak om tjenester etter kommunehelsetjenesteloven eller sosialtjenesteloven og øvrige kriterier i ordningen er oppfylt.

Departementet vil understreke at toppfinansieringsordningen er avgrenset til helse- og sosialtjenester. Det er viktig at det er mest mulig entydige regler for tilskudd som ikke åpner for gråsoner ved tildeling. Departementet vil derfor fastholde at enkeltvedtak om tjenester etter kommunehelsetjenesteloven eller sosialtjenesteloven er en nødvendig forutsetning for tilskudd, også for barn som er under omsorg fra barnevernet. Vedtak etter barnevernloven vil ikke alene kvalifisere for tilskudd.

Utgiftene i ordningen har økt svært mye over tid, fra 1,5 mrd. kroner i 2004 til 5,3 mrd. kroner i budsjettet for 2012. En ev. endring som berører aldersgrensen er et budsjettspørsmål som må vurderes opp mot andre budsjettprioriteringer. Det er viktig å understreke at rammefinansiering er hovedprinsippet for finansiering av kommunesektoren.

Svarmerknad fra Kommunal- og regionaldepartementet slutt

KS-innspill

Revidering av kostnadsnøkler for fylkeskommunene

Fylkesordførerne uttrykte på regjeringens kontaktkonferanse med fylkeskommunene 26-27. mars 2012 utålmodighet i forhold til framdriften i arbeidet med reviderte kostnadsnøkler for fylkeskommunene. Fylkesordførerne ønsker en reell medvirkning i arbeidet, og at KS skal koordinere deltagelsen i arbeidet på deres vegne. KS ber om en nærmere dialog med Kommunal- og regionaldepartementet om dette.

KS-innspill slutt

4.5 Olje- og energidepartementet

Flom og skred

Det er Regjeringens mål å bedre samfunnets evne til å forebygge flom- og skredrisiko. Dette skal gjøres gjennom kartlegging, arealplanoppfølging, sikring av områder som er utsatt for fare, videreutvikling av varslings tjenester og gjennom god beredskap når hendelsene inntreffer. Meldingen legger ikke opp til grunnleggende administrative endringer, men noen mindre lov- og forskriftsendringer. Det legges blant annet opp til en gjennomgang av naturskadeloven kapittel 3 om sikring mot naturskader. Målet med en slik gjennomgang skal blant annet være å tydeliggjøre kommunenes ansvar for sikring, sikre tilsyn og vedlikehold av sikringstiltak som er en forutsetning for byggetillatelse, vurdere fordeling av kostnader ved kartlegging og formalisere kommunenes ansvar for tilsyn av sikringstiltak. Lovarbeidet skal ikke endre ansvar eller organisering i forvaltningen.

Merknad fra KS

I Meld. St. 15 (2011-2012) Hvordan leve med farene varsler regjeringen en gjennomgang av naturskadelovens kapittel 3 for å avklare ansvarsforhold knyttet til sikring av eksisterende bebyggelse som er utsatt for naturfare. KS støtter en slik avklaring, men peker på at det er problematisk at meldingen signaliserer at en «tydeliggjøring» ikke vil endre ansvarsforhold, selv om kommunene og evt. andre aktører oppfatter det som en endring. KS ber om at KS/Kommunesektoren involveres reelt i den varslede gjennomgangen av naturskadeloven.

KS-merknad slutt

5 Kostnadsberegninger

5.1 Kunnskapsdepartementet

Effekten av kontantstøtteomleggingen på behovet for barnehageplasser

Omlegging av kontantstøtten og behovet for nye barnehageplasser fra 1.8.2012 ble meldt opp som en kostnadsberegningssak til det fjerde konsultasjonsmøtet i 2011. En administrativ gruppe bestående av KD, FIN, BLD, KRD og KS har utarbeidet et kostnadsberegningssnotat til det andre konsultasjonsmøtet i 2012 (vedlegg a). Notatet gir detaljert informasjon om hvordan etterspørselseffekten ble anslått i statsbudsjettet for 2012 og elementene som inngikk i kostnadsberegningen. Notatet synliggjør også alternative kostnadsberegninger basert på andre forutsetninger om etterspørselseffekt enn de som ble lagt til grunn i statsbudsjettet for 2012. Oppfølging av merknadene fra flertallet i kommunalkomiteen og familie- og kulturkomiteen om kontantstøtten og behovet for barnehageplasser har vært utenfor gruppens mandat.

I statsbudsjettet for 2012 er det lagt til grunn at det vil være behov for totalt om lag 1 160 flere barnehageplasser som følge av at kontantstøtten avvikles for 2-åringer og styrkes for 1-åringer (1 969 færre barnehageplasser for ettåringer og 3 132 flere barnehageplasser for toåringer). Kompensasjonen til kommunene i 2012 utgjør 91,9 mill. kroner (220,5 mill. kroner i helårseffekt i 2013).

Etterspørselseffekten i statsbudsjettet for 2012 ble basert på en forutsetning om at 29 pst. av toåringene som mottar kontantstøtte, vil ønske en barnehageplass dersom kontantstøtten fjernes, jf. barnetilsynsundersøkelsen (BTU) for 2010.

Det er i notatet vist to alternative beregningsmetoder, én variant med et endret anslag for etterspørselseffekt for toåringer (høyere anslag) og én basert på gjennomsnittlig gevinst/tap i kontantstøtte for foreldrene i løpet av barnehageåret.

Det første alternativet innebærer et anslag på 2 705 barnehageplasser, hvor det antas samme effekt for ettåringer som i statsbudsjettet for 2012. Dette gir om lag 1540 flere plasser enn antatt i statsbudsjettet for 2012. I dette alternativet er det forutsatt en etterspørselseffekt på 43,3 pst. for toåringene. Dette er basert på andelen som svarte ”ja” og en andel av de som svarte ”vet ikke” på spørsmålet om ønske om barnehageplass for toåringene som mottar kontantstøtte dersom kontantstøtten fjernes, jf. BTU 2010. Med dette alternativet anslås samlede merutgifter for kommunene i 2012 til 213,9 mill. kroner, dvs. 122 mill. kroner mer enn lagt til grunn i statsbudsjettet for 2012. Helårseffekten i 2013 utgjør 513,2 mill. kroner, dvs. om lag 293 mill. kroner mer enn helårseffekten av kompensasjonen i statsbudsjettet for 2012.

Det andre alternativet tar utgangspunkt i at foreldrenes avveininger om valg om barnehageplass ved hovedopptaket er basert på tap/gevinst for foreldrene i kontantstøtten gjennom barnehageåret. Det legges til grunn samme forutsetninger om etterspørselseffekt som i statsbudsjettet for 2012 (betalingsvillighet for en

heltids plass når prisen reduseres). Dette alternativet innebærer en etterspørselseffekt på totalt 4 637 plasser, dvs. 3 475 flere barnehageplasser enn det som er lagt til grunn i statsbudsjettet for 2012. Dette gir et anslag på samlede merutgifter for kommunene på 366,5 mill. kroner i 2012, dvs. 274,6 mill. kroner mer enn lagt til grunn i statsbudsjettet for 2012. Helårseffekten utgjør 879,5 mill. kroner, dvs. om lag 659 mill. kroner mer enn helårseffekten av kompensasjonen i statsbudsjettet for 2012.

Det er knyttet usikkerhet til alle tre alternativene for å beregne effekten på barnehageplasser ved endringen i kontantstøtteordningen.

6 Evaluering av bilateral møterekke

Kommunal- og regionaldepartementet er opptatt av å legge til rette for en velfungerende konsultasjonsordning som partene i ordningen ser seg tjent med, og som på en god måte ivaretar konsultasjonsordningens mål. Ordningen skal legge til rette for meningsutveksling og dialog om saker departementene og KS ser det som hensiktsmessig å diskutere, samt bidra til en drøfting av helheten i kommuneopplegget. Det er viktig å få fram partenes situasjonsforståelse, synspunkter og eventuelle uenighetspunkter.

Etter innspill fra KS ble det tredje plenums møtet i 2011 erstattet av en bilateral møterekke i august som en prøveordning, jf. omtale i materialet til 1. og 2. konsultasjonsmøte 2011. Det var enighet om at prøveordningen skulle evalueres og tas opp til drøfting på det 2. konsultasjonsmøtet i 2012.

Kommunal- og regionaldepartementet viser til at konsultasjonsordningen skal være en arena hvor staten gir omforente signaler til kommunesektoren, noe som i utgangspunktet best ivaretas gjennom plenums møter. Samtidig er det slik at ikke alle enkeltsaker kan håndteres i plenums møtene, men bør håndteres i bilateral dialog mellom fagdepartementene og KS. Dette gjøres allerede i stor utstrekning i dag.

Den bilaterale møterekken som ble gjennomført i august 2011 ga mulighet for reelle politiske diskusjoner om enkeltsaker, som igjen ga grunnlag for videre politisk dialog. Samtidig ser partene at det er rom for forbedring knyttet til forberedelse, gjennomføringen og oppfølging av møtene. Det er derfor enighet om at ordningen prøves ut ett år til før det tas endelig stilling til om det 3. konsultasjonsmøtet skal erstattes av en bilateral møterekke på permanent basis.

Det vil fremdeles være opp til KS og det enkelte departement å vurdere om et bilateralt møte er hensiktsmessig på det aktuelle departements ansvarsområde. Departementene vurderer på hvilket politisk nivå møtet gjennomføres. KRD og FIN inviteres til å delta på møtene som observatører. I fellesdokumentet til det som tradisjonelt har vært det 4. konsultasjonsmøtet gis det i en kort oversikt over hvilke møter som er gjennomført og hvilke temaer som er tatt opp. KS og fagdepartementene har ansvar for å spille inn forslag til omtale som kan inngå en

slik oversikt. Det gjengis ikke referat fra enkeltmøter i fellesdokumentet eller på KRDs nettsider for konsultasjonsordningen. Utover dette blir det opp til fagdepartementene og KS å avgjøre om det skal utarbeides referat fra møtene. Det tas endelig stilling til prøveordningen i 2. konsultasjonsmøte 2013.

7 Orienteringssaker

7.1 Helse- og omsorgsdepartementet

Refusjonskrav for fysioterapi for behandling i utlandet

Refusjonsordningen for helsehjelp i andre EØS-land, jf. Ot.prp. nr. 92 (2008-2009) og Innst. O nr. 134 (2008-2009) ble satt i verk 1. januar 2011. Dette er en rettighet som følger av EØS-avtalen og som gir pasienter større valgfrihet med hensyn til om de vil motta helsehjelp i Norge eller andre EØS-land. Refusjonsordningen skal gjelde det EU-domstolen karakteriserer som ”ikke-sykehusbehandling”, det vil i første rekke si helsehjelp utenfor sykehus. Refusjon gis for helsehjelp som pasienten ville fått på det offentliges bekostning (helt eller delvis) i Norge, og i hovedsak på de samme vilkår. Det forvaltningsnivå som har sørge- for- ansvaret for den aktuelle tjenestetypen må derfor fullt ut dekke utgiftene innenfor basisbevilgning/frie inntekter.

Ordningen administreres av Helsedirektoratet ved HELFO som utfører samme kontroll med blant annet allmennleger, jordmødre og psykologer. HELFO kjenner regelverket for refusjon og det forutsettes at HELFO kontrollerer og saksbehandler forsvarlig også for denne gruppen. Det er overført til sammen 30,1 mill. kroner til kommunene. Midlene er fordelt etter kostnadsnøkkelen for helsetjenester. I 2011 ble det innvilget til sammen 2461 fysioterapisaker hvorav 2124 saker fra Spania. Totalt refusjonsbeløp i 2011 var 5,3 mill. kroner. Saksbehandlingen i HELFO er bundet av taushetsplikt, personrelaterte opplysninger kan derfor ikke oppgis på fakturaene til kommunene.

Merknad fra KS

Det har vært en sterk økning i antall refusjonskrav for fysioterapi for behandling i utlandet. Dette har betydning for kommunene fordi refusjonskravene blir håndtert av HELFO som så sender regningen til kommunene på samlebeløp. Fakturaen inneholder verken navn på pasienter, hvor behandlingene er utført eller type behandling. Kommunen har dermed ingen mulighet til å kontrollere om det gjelder en person bosatt i kommunen, om beløpet er korrekt og om behandlingen som er utført er innenfor det som er refusjonsberettiget. Dette utfordrer kommunene mulighet til å dimensjonere fysioterapitjenestene for alle sine brukere, og samhandlingsreformens mål om at kommunene i større grad skal dimensjonere helsetjenestene. Det forutsettes at kommunene må kunne ha innsikt i hvem som får utført disse tjenestene, og om alternative tilbud kunne vært gitt i kommunene.

Det truer også kommunenes mulighet til å prioritere ulike pasientgrupper etter prioriteringsforskriften, og kan forsterke sosial ulikhet i helse.

KS-merknad slutt

Helsestasjoner og skolehelsetjeneste

Med bakgrunn i forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten er det utarbeidet en veileder som blant annet inneholder et anbefalt program for tjenesten. Veilederen er en anbefaling av hvordan lov og forskrift kan følges opp, men er ikke juridisk bindende.

Helsetilsynets rapport ”Styre for å styrke” påpeker at mange kommuner, i tillegg til ikke å følge faglige anbefalinger, heller ikke følger internkontrollforskriften når det gjelder helsestasjonstjenesten. Dette er ikke i tråd med lov og forskrift og kan bidra til at tjenesten svekkes. Både rapporten fra Helsetilsynet og tidligere tilsynserfaringer, i tillegg til tilbakemeldinger fra tjenestene ute i kommunene, viser at det mange steder er helsestasjonstjenester som ikke tilfredsstiller kravene som stilles i gjeldende forskrift. Dette anser HOD som alvorlig og noe som bør følges opp. HOD vil også bemerke at rapporten fra Helsetilsynet viser at effektiviseringsnettverkene som KS har etablert for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, har gitt positive resultater og bidratt til en styrking av tjenesten i de kommunene som deltar i nettverket.

Merknad fra KS

Helsetilsynet har påpekt at kommuner/bydeler ikke tilbyr helsestasjonstjeneste i tråd med faglige normer fastsatt av Helsedirektoratet. De faglige normene på området gir anbefalinger om et tjenestenivå, som ligger over det som defineres lov og forskrift. KS vil bemerke at det er problematisk at kommunenes tjenestetilbud bedømmes ut fra standarder det ikke er ressursmessig dekning for.

KS-merknad slutt

KS-innspill

Folkehelse

KS og kommunesektoren er svært opptatt av forebyggende arbeid. Men de faglige retningslinjene som er utarbeidet for hva kommunene forventes å ta ansvar for når det gjelder generell forebygging, definerer et svært omfattende ansvarsområde. Forebyggende helse omfatter såpass vidtgående definisjoner som reduksjon av sosiale helseforskjeller, forebyggelse av sykdom samt forebyggende tiltak for barn og unge. Økningen i frie inntekter i 2010 på 230 mill kroner, begrunnet i ønsket om å styrke det forebyggende arbeidet i kommunene generelt, har vært et positivt bidrag. Men det er en åpenbar fare for at forventningene til hva kommunene faktisk skal kunne løse av folkehelseproblemer, delvis også skapt av de faglige retningslinjene, langt overstiger hva som er reelt tilgjengelig rammer.

KS-innspill slutt

Fastlegeforskrift

Forslagene i revidert fastlegeforskrift skal blant annet bidra til å oppnå sentrale mål i samhandlingsreformen, som å styrke det individrettet forebyggende arbeid i helsetjenesten og sørge for mer helhetlige og koordinerte tjenester. Forslaget til revidert forskrift ble sendt på høring 21. desember 2011 med frist for innspill 22. mars 2012. Regjeringen arbeider nå med å følge opp høringsinnspill på egnet måte. Regjeringen har for budsjettåret 2012 bevilget 50 mill. kroner til å utvikle fastlegeordningen i kommunen, samt 17 mill. kroner til videreutvikling av legevakt i tråd med samhandlingsreformens intensjoner.

7.2 Kommunal- og regionaldepartementet

Unntak fra tilgjengelighetskravene i Teknisk forskrift for studentboliger

Studentboliger har vært omfattet av byggtekniske krav som gjelder for ordinære boliger. Disse kravene er minimumskrav. Norsk studentorganisasjon (NSO) og studentsamskipnadene har vært bekymret for at de byggtekniske kravene ville føre til økte byggekostnader og færre nye studentboliger. Kommunal- og regionaldepartementet har etter bred høring og med virkning fra 1. april 2012 gitt unntak fra tilgjengelighetskravene i Teknisk forskrift til plan- og bygningsloven for studentboliger.

Studentboliger er midlertidige boliger som ikke krever samme kvaliteter som ordinære boliger. Unntaket gjelder boenheter som blir bygd av studentsamskipnadene og studentboligstiftelser som har mottatt tilsagn om tilskudd til studentboliger, og omfatter 80 prosent av boenhetene i nye studentboliger. Unntaket gjelder ikke fellesareal og bofellesskap for tre eller flere studenter. Etter forskriftsendringen vil 20 prosent av studentboligene oppfylle tilgjengelighetskravene tilgjengelighet som gjelder for ordinære boliger. Det vil sikre tilgang til tilgjengelige studentboliger.

Startlån og Finanstilsynets nye retningslinjer

Startlånet er det viktigste virkemiddelet for å bistå unge og vanskeligstilte inn på boligmarkedet. Startlånet blir gitt av kommunene med midler fra Husbanken. Lånet blir ikke direkte omfattet av Finanstilsynets nye retningslinjer, med mindre lånet blir gitt i samfinansiering med privat bank. I overkant av halvparten av alle startlån blir gitt i samfinansiering med private banker.

Startlånet er underlagt særskilt forsvarlighetsvurdering. Det legges til grunn at med en fortsatt forsvarlig kredittvurdering både i banken og i kommunen, vil endringene i Finanstilsynets retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis til boligformål ikke være til hinder for at samlet lån fortsatt og slik som i dag kan gå ut over 85 prosent av boligens verdi.

I mange kommuner samarbeider den lokale banken og kommunen om startlånet, noe som innebærer at startlånepotten kan fordeles på flere. Husbanken og Finansnæringsens hovedorganisasjon jobber nå med å lage et felles informasjonsskriv om startlån. Her vil Finanstilsynets retningslinjer om forsvarlig utlånspraksis og belåningsgrad ved samfinansiering mellom kommunene og de private bankene bli særskilt omtalt.

Kommuner som tar opp startlån i Husbanken, vil få lånemidlene utdelt i rater fire ganger i året. Det er anledning til å søke resten av året også dersom Husbanken har tilgjengelige lånemidler.

Melding til Storting om bygningspolitikken

Kommunal- og regionaldepartementet arbeider med en melding til Stortinget om bygningspolitikken. Meldingen planlegges lagt fram i 2012. Bakgrunnen er behovet for en helhetlig gjennomgang av dagens situasjon og drøfte virkemidler og tiltak for å utvikle en mer framtidsrettet bygningspolitikk. Bærekraftig kvaliteter i ny og eksisterende bebyggelse, energieffektivisering i bygg, mer effektive byggeprosesser, det offentlige som forbilde og kunnskap og utvikling i byggsektoren, er blant temaene som blir drøftet i meldingen. Meldingen vil også omtale videreutvikling av bygningskompetanse i kommunene, kommunal bygging og eiendomsforvaltning og forenklinger i kommunale plan- og byggsaksprosesser.

Melding til Stortinget om boligpolitikken

Regjeringen skal etter planen legge fram en melding til Stortinget om boligpolitikken i 2012. I meldingen vil en blant annet vurdere forslag fra NOU 2011:15 Rom for alle – En sosial boligpolitikk for framtiden, som ble lagt fram i august 2011.

Regjeringen ønsker at stortingsmeldingen skal ha et bredt boligpolitisk perspektiv. Dette innebærer blant annet at vi vil se på de boligrettede utfordringene i både pressområder og distriktene og se nærmere på etableringsmulighetene i boligmarkedet. Regjeringen ønsker også å se nærmere på drivkrefter og hindringer som har betydning for boligbyggingen. Stortingsmeldingen om boligpolitikken må for øvrig ses i sammenheng med stortingsmeldingen om bygningspolitikken.

ESA-sak om krav om obligatorisk lokal godkjenning av foretak

EFTA's overvåkingsorgan (ESA) hevder at plan- og bygningslovens krav om obligatorisk lokal godkjenning for ansvarlige foretak i byggesaker er i strid med tjenestedirektivet, og har åpnet sak mot Norge. ESA. Norge mottok et formelt varslingsbrev i juni 2011. Departementet er i ferd med å vurdere alternativer til godkjenning av ansvarlige foretak med sikte på å oppheve ordningen.

Kommunale gebyrer og selvkost

Kommunal- og regionaldepartementet har bestilt tre utredninger om selvkost i kommunenes gebyrer. Det ene omfattet en kartlegging av hvordan kommunene praktiserer selvkostprinsippet på VAR-området, byggesak og SFO, der underlagsmaterialet var rapporter fra kommunerevisjonene, lovlighetskontroller gjennomført av fylkesmennene og klager til Sivilombudsmannen. I tillegg har departementet fått innspill til reviderte retningslinjer for beregning av selvkost fra BDO i samarbeid med Telemarksforskning. Videre er det gjennomført en undersøkelse rettet mot byggesaksgebyrer. Bakgrunnen for at KRD bestilte rapporten var tilbakemeldinger om at kommunale byggesaksgebyrer er svært høye i enkelte kommuner, og at de dessuten kunne variere sterkt fra kommune til kommune. Rapportens formål er å få en oversikt over kommunenes forhold til selvkost i byggesaker.

Departementet vil gi kommunene bedre veiledning om selvkost gjennom å revidere gjeldende retningslinjer for beregning av selvkost. KS vil få anledning til å gi sine innspill før nye retningslinjer fastsettes.

Forslag til lov om bostøtte

Regjeringen har samlet regelverket for bostøtten og laget et forslag til en egen lov om den statlige bostøtten. Formålet er å gjøre regelverket mer brukervennlig og oversiktlig.

Loven skal inneholde hovedprinsippene for bostøtten, som formål, virkeområde, tildelingskriterier, utregning m.v. som Stortinget fastsatte i 2009.

I tillegg vil loven inneholde enkelte administrative regler. For å sikre at bostøtten går til bare de som har krav på den, blir det foreslått å innføre en systematisk etterkontroll av inntekt og formue til mottakerne. Statens innkrevningssentral vil få oppgaven med å inndrive kravene på for mye utbetalt bostøtte. Den retten kommunene har til å inngå avtale med bostøttesøker om å få bostøtten utbetalt direkte til seg blir foreslått videreført. Ordningen med tvungen transport blir derimot foreslått avvirket. Det blir foreslått å styrke rettssikkerheten til søkerne ved at de kan klage på bostøtte til en uavhengig nemnd. Det blir også foreslått regler som vil styrke personvernet til søkerne ved innhenting og behandling av personopplysninger. Forslag til lov ble fremmet for Stortinget i Prop. 76 L (2011-2012) Lov om bustøtte (bustøttelova) 30. mars 2012.

7.3 Arbeidsdepartementet

IKT- løsninger i NAV

Det er behov for IKT-løsninger som bygger helhetlige tjenester i de felles lokalkontorene i NAV. Arbeids- og velferdsetaten har flere systemer for

saksbehandling på statlig side, hvorav noen er 20 – 30 år gamle og med behov for utfasing/ oppdatering. Arbeids- og velferdsetaten er i ferd med å forberede en modernisering av deler av sine systemer. Den enkelte kommune har valgt mellom 3 – 4 ulike system for sine ansvarsområder.

I NAV-kontorene blir oppfølgingsinformasjon om tjenestebrukere lagret i ulike saksbehandlings-systemer, noe som medfører at saksbehandlerne må inn i flere systemer for å få nødvendig informasjon i en sak. Ulike elektroniske saksbehandlingssystemer i stat og kommune vanskeliggjør samarbeid og saksbehandling i NAV-kontorene, skaper dobbeltarbeid, hindrer nødvendig informasjonsflyt og effektivitet. For kommunesektoren og Arbeids- og velferdsetaten er det viktig at IKT-systemene i NAV – statlige og kommunale – samlet sett skal bygge best mulig opp under en helhetlig service i NAV-kontorene.

Et langsiktig mål må være et IKT-system for NAV-kontorene med en høy andel funksjonaliteter som kan understøtte både statlig og kommunal tjensteproduksjon. Inntil dette ev. kan realiseres, må det samarbeides om utvikling av nye grensesnitt mellom kommunale systemer og Arbeids- og velferdsetatens integrasjonsportal, slik at informasjon kan utveksles automatisk/ elektronisk om felles oppgaver som refusjoner, vederlagstrekk for institusjonsopphold m.v. Dette må selvsagt ivareta bestemmelser om taushetsplikt/personvern.

Det blir samtidig viktig å utvikle arenaer og samarbeidsformer hvor statsetaten og kommunesektoren gjensidig orienteres om og inkluderes i planprosesser og strategier for IKT-systemer for NAV.

7.4 Kulturdepartementet

Skolekonserter er en vesentlig del av Rikskonsertenes virksomhet. Elever i kommuner som har inngått avtale med Rikskonsertene får tilbud om to konserter i året. Rikskonsertene bruker om lag 100 mill. kroner på skolekonserter i året.

Den enkelte skole står som arrangør av konsertene. Det ble arrangert totalt 8 700 skolekonserter i 2011.

De enkelte kommunene betaler 18 kroner per elev per skoleår. Dette tilsvarer 9 kroner per elev per konsert. Denne felles satsen for kommunenes egenandel for skolekonserter i regi av Rikskonsertene ble fastsatt i 1993, og elevbetalingen fra kommunene har siden ikke vært endret. Samlet utgjorde kommunenes betaling for skolekonserter 10,7 mill. kroner i 2011.

Kulturdepartementet vil øke kommunenes betaling, i tråd med konsumprisindeksen i perioden 1997-2012. Dette innebærer at prisen per elev per konsert blir 13 kroner fra og med skoleåret 2013-2014, slik at Rikskonsertenes inntekter fra ordningen økes til ca. 15,5 mill. kroner. Rikskonsertene og kommunene som ønsker det vil inngå nye avtaler der den nye prisen gjelder.

Det tas videre sikte på at prisen per elev per konsert reguleres jevnlig i avtalene som inngås mellom Rikskonsertene og de enkelte kommuner, om lag hvert tredje år.

7.5 Samferdselsdepartementet

Kollektivtrafikk

Samferdselsdepartementet har satt i gang et eget prosjekt som skal utarbeide en nasjonal politikk for det statlige arbeidet med kollektivtrafikk. I dette ligger det å utvikle statlige mål for kollektivtransporten og strategier og planer for realisering av målene. Hovedoppgaven til prosjektet vil være å vurdere hvilke tiltak og virkemidler som er best egnet for å møte utfordringene innen kollektivtransporten. Prosjektet har etablert en ressursgruppe hvor bl.a. KS deltar. Arbeidet i prosjektet inngår i det pågående arbeid med NTP 2014-2023 som legges frem våren 2013.

7.6 Miljøverndepartementet

Plan- og miljøkompetanse i kommunene

Miljøverndepartementet har stor oppmerksomhet omkring aktuelle tiltak for å heve plan- og miljøkompetansen i kommunene. Den varslede, nettbaserte veiviseren for kommunale saksbehandlere innen planlegging og miljøforvaltning ("Miljøkommune.no") er nylig lansert og bygges gradvis ut fram tom. 2014.

Stortingsmelding om klimatilpasninger

Departementet planlegger å legge fram en stortingsmelding om klimatilpasninger i inneværende år. I arbeidet med meldingen vil bl.a. oppfølging av tilrådingene i NOU 2010:10 ("Fløteutvalget") bli vurdert.

Utvalget mener bl.a. at et styrket plansystem som inkluderer klimatilpasning vil være det viktigste enkeltgrepet samfunnet kan gjøre for å møte et endret klima. Utvalget anbefaler i tillegg at kommunene tilføres øremerkede midler, for å styrke plankapasitet og plankompetanse. Dette blant annet for å sikre at klimatilpasning kan integreres bedre i arealplanleggingen. MD har dialog med KS i meldingsarbeidet.

Bedre kommunale planregistre

Ny plan- og bygningslov innebærer bestemmelse med krav om kommunalt planregister. Et planregister er et register for å holde orden på gjeldende arealplaner, planforslag, dispensasjoner m.v. og enkelt gi publikum innsyn.

Kommunens oppgave er å etablere og å ta i bruk kommunalt planregister og holde dette à jour ved å føre inn alle endringer kommunen vedtar. Planregisteret skal være gratis tilgjengelige på Internett. Et oppdatert planregister har stor nytteverdi for samfunnet, både for kommunen sin egen forvaltning, for publikum, næringslivet og for den lokale demokratiske prosessen. Kommunene bidrar til at plandata skal inngå i Norge Digitalt-samarbeidet. Det er igangsatt en rekke etableringsprosjekter over hele landet for å få på plass fullverdige digitale planregistre. Totalt sett vil innføringen av registeret kunne gi en effektivisering og økt kvalitet i arealforvaltningen for de fleste kommunene både for intern drift og i forhold til rapporteringer blant annet til KOSTRA.

8 Bilaterale avtaler – Status for reforhandling mv.

8.1 Arbeidsdepartementet

Status for prosess om samarbeidsavtale mellom AD og KS om arbeids- og velferdsforvaltningen

KS og Arbeidsdepartementet arbeider med å utarbeide ny avtale om arbeids- og velferdsforvaltningen for å understøtte samarbeidet om NAV-kontorene. Arbeidet er planlagt slutført i løpet av våren 2012.

8.2 Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet og KS har inngått to bilaterale avtaler. Disse er avtale om kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenestene og nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet. KS og HOD er enige om å prolongere inngåtte avtaler til 1. juli 2012. KS og HOD er i prosess med å inngå nye avtaler.

Vedlegg a) Notat fra arbeidsgruppe om effekten av kontantstøtteomleggingen på behovet for barnehageplasser

(Se eget vedlegg)

Vedlegg b) Oversikt bilaterale samarbeidsavtaler per april 2012

Avtaler om velferdstjenester (kvalitet/tjenesteutvikling)	Parter	Inngått	Utløper	Første avtale inngått
Avtale om utvikling av barnevernsområdet	BLD og KS	22.08.2011	31.12.2013	2005
Avtale om kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenestene	HOD og KS	21.09.2006	01.07.2012	2003
Samarbeidsavtale om boligsosialt arbeid	KRD samordn. (AD, HOD, BLD, JD) og KS	20.09.2011	31.12.2013	2005
Avtale mellom Kunnskapsdepartementet og KS om veiledning av nytilsatte nyutdannede pedagoger i barnehagen og skolen	KD og KS	05.02.2009		
Avtale om kvalitetsutvikling i barnehager og grunnsopplæringen	KD og KS	24.08.2011	31.12.2013	
Avtaler om samhandling mellom ulike deler av forvaltningen				
Avtale om bosetting av flyktninger i kommunene (Reforhandling foreløpig utsatt)	JD, BLD og KS	15.05.2007	31.12.2010	2004
Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet	HOD og KS	21.06.2007	01.07.2012	
Intensjonsavtale om samarbeid mellom HOD og KS vedrørende gjennomføring av samhandlingsreformen	HOD og KS	01.07.2011	31.12.2015	2011
Avtaler om samfunnsutvikling				
Samarbeidsavtale om landbruks- og næringsutvikling i kommunesektoren	LMD og KS	01.01.2010	31.12.2012	2006

Vedlegg c) Oversikt over kostnadsberegningssaker konsultasjonsåret 2012

Sak	Oppmeldt
Helse- og omsorgsdepartementet	
Økt finansieringsansvar for kommunene for private fysioterapeuter med driftsavtale med kommunene	3. møte 2008
Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	4. møte 2007
Kunnskapsdepartementet	
Valgfag i ungdomsskolen	4. møte 2011
Økonomiske konsekvenser av nasjonale bestemmelser om lærertetthet i grunnskolen	4. møte 2011
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	
Omlegging av kontantstøtten og behovet for nye barnehageplasser fra 1.8.2012 (i samarbeid med KD)	4. møte 2011
Justis- og politidepartementet	
Nødnett	2. møte 2007

Vedlegg d) Oversikt over løpende saker konsultasjonsåret 2012

Tabellen gir en oversikt over saker det kan være aktuelt å omtale i løpet av konsultasjonsåret 2012. Oversikten revideres fortløpende av sekretariatet for konsultasjonsordningen og vurderingen av sakene er derfor foreløpig. Oversikten er satt sammen av innspill både fra KS og departementene, og det er pt. ikke avgjort om departementene vil ta opp alle sakene i konsulasjonssammenheng. I enkelte tilfeller vil det være KS som tar initiativ til å ta opp saker.

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
Kostnadsberegninger 4 tidspunkter for oppmelding. Aktuelle områder for involvering av KS vurderes fortløpende.		Alle møtene	Alle
Samarbeidsavtaler Kvalitetsutvikling i helse- og omsorgstjenesten Kvalitetsutvikling barnehage og grunnopplæring Boligsosialt arbeid Bosetting av flyktninger Landbruks- og næringsutvikling Barnevernsområdet Rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet Gjennomføring av samhandlingsreformen		Primært 3. møte 4.møte	KRD, KS og berørte dep.
Helse- og omsorgsdepartementet			
Omsorgsplan 2015 med bl.a. følgende delplaner: - Kompetanseløftet 2015 og 12 000 årsverk - Investeringer sykehjem og omsorgsboliger - Demensplan 2015 - Legebemanning i sykehjem	2006- 2011,	4. møte	HOD

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
Psykisk helsearbeid i kommunene -psykososial oppfølging i kommunene etter 22.07	2005–2011	4. møte	HOD
Oppfølging av St.meld. nr. 35 (2006-2007) om offentlig tannhelse		4. møte	HOD
Rusfeltet - Stortingsmelding om ruspolitikken	2008-2011,	4. møte	HOD
Samhandlingsreformen	2009-2011,	2. møte 4. møte	HOD
Norsk helsenett			HOD
Forskrift om vederlag for opphold i institusjon			HOD
Innovasjon i omsorg	2009-2011	2.og 4. møte	HOD
Ny turnusordning for leger			HOD
BPA		2. møte	HOD
Pasientskadeerstatning			KS
Kunnskapsdepartementet			
Barnehager (generelt) - Rammefinansiering av barnehagesektoren - Oppfølging av Øieutvalget - Stortingsmelding om framtidens barnehage	2008-2011,	4. møte 4. møte	KD
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet			
Barnevern (generelt)	2007-2011,	4. møte	BLD
Bosetting i kommunene		2. møte	BLD
Omlegging av kontantstøtten		4. møte	BLD
Landbruks- og matdepartementet			
Veterinærvakt		4. møte	FAD/LMD
Miljøverndepartementet			
Plan- og miljøkompetansen i kommunene		2. møte	MD

Sak	Tidligere behandlet	Videre behand.	Ansvar
Stortingsmelding om avfallspolitikken		2. møte	MD
INSPIRE – deling av geodata		2. møte	MD
Bedre kommunale planregistre			MD
Stortingsmelding om klimatilpasning			MD
Arbeidsdepartementet			
Innsats mot fattigdom	2007-2011		AD
Kvalifiseringsprogrammet	2007-2011	2. møte 4. møte	AD
Samarbeid kommune/stat om NAV			AD
Jobbstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne	2011		AD
Justis- og beredskapsdepartementet			
Nødnett	2005–2011		JD
Vergemålsloven			JD
Kulturdepartementet			
Den kulturelle spaserstokken		4. møte	KUD
Kulturkort for ungdom		4. møte	KUD
Samferdselsdepartementet			
Kollektivtransport	2010, 2011	2. møte 4. møte	SD
Oppfølging av forvaltningsreformen - Nasjonale føringer - Vedlikehold av veg	2010, 2011	2. møte 4. møte	SD/KS
Vegtilsyn			SD
Kommunal- og regionaldepartementet			
Stortingsmelding om boligpolitikken			KRD
Stortingsmelding om bygningspolitikken			KRD
Olje- og energidepartementet			
Flom-/rassikring			OED

